

Leo van Diemen (Drenthe Woont Circulair): Handboek voor circulair bouwen ontwikkelen

Eind vorig jaar sloegen acht Drentse woningcorporaties officieel de handen ineen in het convenant 'Drenthe Woont Circulair'. Doel van de samenwerking: het stimuleren van circulaire sociale woningbouw door het bouwen van concrete proefprojecten in samenwerking met marktpartijen. Hoe realiseer en borg je deze nieuwe denkwijze rondom sloop, renovatie en nieuwbouw?

CorporatieGids Magazine ging daarover in gesprek met **Leo van Diemen**, een van de initiatiefnemers van het samenwerkingsverband.

In Drenthe Woont Circulair werken onder andere acht corporaties samen rondom circulair bouwen: Actium, Domesta, Lefier, Stichting Eelder Woningbouw, Woningstichting de Volmacht, Woonborg, Woonconcept en Woonservice. Samen met partijen uit het bedrijfsleven, brancheorganisaties, huurderorganisaties en de provincie wordt hier de komende jaren samengewerkt aan het bewust omgaan met het gebruik van schaarse bronnen.

CO₂-uitstoot halveren

De keuze voor circulair bouwen is volgens Leo de volgende stap in de verduurzamingsopgave voor corporaties. "Wij zijn al lang bezig met het verduurzamen van woningen richting een groen energielabel en het creëren van bewustwording onder bewoners. Maar de aandacht voor circulair bouwen ontbrak nog. Het is duidelijk dat circulariteit steeds belangrijker gaat worden, met bijvoorbeeld het rijksbrede

doel om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben en het doel om in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen in de bouw te halveren."

Kleine schaal

Echte voorbeelden van circulaire sociale woningbouw zijn er volgens Leo nog niet in de sector. Drenthe Woont Circulair besteedt in de eerste fase daarom vooral aandacht aan het opdoen van kennis. Hiervoor heeft het onder andere vijf 'masterclasses' georganiseerd. "Bij deze scholingsdagen komen gastsprekers en praktijkvoorbeelden langs over de valkuilen van innovatieprojecten of de andere manier van kijken die bij circulair bouwen nodig is. Bij elke masterclass doen ongeveer twintig corporatiemedewerkers uit de provincie mee, wat laat zien dat circulair bouwen echt leeft."

Het nieuwe normaal

Bij de masterclasses werkt Drenthe Woont Circulair onder andere samen met NICE: het Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie. "Dit is de broedplaats waar circulair bouwen wordt aangejaagd binnen de provincie. Bij NICE werken MBO en HBO-studenten uit de regio, en vooral die studenten zijn erg interessant. Zij helpen ons tot nieuwe inzichten te komen. Dit heeft nu al geleid tot verschillende stagiaires die bij een corporatie stage lopen en opdrachten uitvoeren, bijvoorbeeld bij Woonservice of Actium. Die wisselwerking is erg interessant, want het is belangrijk dat circulair bouwen een plek krijgt in het onderwijs. De circulaire economie wordt namelijk het nieuwe normaal, en de vakmensen van de toekomst in de bouw worden nu opgeleid."

"Daarnaast kijken we ook hoe bouwstromen circulair opgezet kunnen worden. We zien nu al dat grondstoffen en personeel in de bouw steeds duurder worden. Door samen te werken met bijvoorbeeld de sloop- en betonsector kunnen wij een systeem van herbruikbare bouwmaterialen realiseren waarbij de sloopmaterialen van de een als grondstoffen kunnen dienen van de ander. Dit soort denken en opschaling is nodig om circulair bouwen aan te jagen en mogelijk te maken."

Cultuurverandering

Leo ziet bij circulair bouwen dezelfde soort discussies ontstaan als bij de zoektocht naar duurzame energie. "Mensen zweren bij het gebruik van waterstof, zon- of windenergie of zien liever kernenergie in de praktijk. Dat soort discussies heb je binnen circulair bouwen ook. Wees daarom continu kritisch op jezelf, stel de vraag of je wel zinvol bezig bent met het hergebruik van grondstoffen, of je op een goede manier hergebruikt en je dit ook op een hoogwaardige manier doet. Het inzien van de noodzaak en de kennis van circulair bouwen is daarbij essentieel."

Leo ziet deze cultuurverandering momenteel plaatsvinden bij de deelnemende corporaties. "Zo gaat Lefier met de studenten van NICE aan de gang met een circulair sloopproject en experimenteert Domesta met nieuwe technieken rondom het opwekken van energie en het verwarmen van een woning. Ook de brancheorganisaties die deelnemen in Drenthe Woont Circulair – Aedes, maar ook Bouwend Nederland, Techniek Nederland en de Bond Nederlandse Architecten – willen ermee aan de slag. Want wanneer je het doel om het gebruik van primaire grondstoffen over elf jaar te halveren wilt halen, moet je nu al aan de slag gaan."

Handboek circulair bouwen

Binnen Drenthe Woont Circulair is de fase waarop kennis via masterclasses en workshops wordt opgedaan bijna afgelopen. Vanaf eind maart gaan zes van de acht corporaties aan de slag met het ontwerp van hun eerste circulaire proefprojecten.

"Hierbij is het de bedoeling dat we vanuit verschillende principes gaan werken, zodat we een goed idee krijgen van wat wel en niet werkt. Zo zal een van de corporaties aan de gang gaan met biobased bouwen terwijl een andere experimenteert met demontabel bouwen. In totaal zullen er tussen de 30 en 40 woningen worden gerealiseerd. Deze ontwerpfase duurt tot eind dit jaar, waarbij we in januari 2020 de eerste 'circulaire paal' in de grond slaan. De kennis die we hierbij opdoen willen wij borgen, vastleggen en ontsluiten voor de corporatiesector. Momenteel bestaat er nog geen handboek voor circulair bouwen in de sector, maar als dat aan ons ligt over een paar jaar wel." ■

Opschaalbaar, Herhaalbaar en Betaalbaar

De kern voor Drenthe Woont Circulair zit in 'Opschaalbaar, Herhaalbaar en Betaalbaar', legt Leo uit. "Het besef komt dat circulair bouwen niet moet blijven bij proefprojecten. We moeten als corporaties structureel anders en in samenwerking aanbesteden. De komende vijf jaar hebben wij als acht corporaties alleen al een vervangende nieuwbouwopgave van 2.250 woningen. Met zo'n opgave wordt je interessant voor de markt."